

proportional, hvilket vil sige, at den skal være egnet, nødvendig og forholdsmæssig med henblik på kommunalbestyrelsens råden over den pågældende ejendom – på det pågældende tidspunkt – for at sikre gennemførelsen af byudviklingen. Iagttagelsen af proportionalitetsprincippet medfører også, at ekspropriationen ikke må omfatte et større areal, end den planlagte byudvikling forudsætter. Endelig kan ekspropriationen ikke gennemføres, hvis det, der tilsigtes med ekspropriationen, kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde.

Derimod gælder der ikke – som ved ekspropriation til virkeliggørelse af en lokalplan – et krav om aktualitet i forhold til realiseringen af byudvikling, som det konkrete formål. Det medfører samtidig, at grundejeren ikke på dette indledende tidspunkt kan stille krav om selv at realisere planen.

2.1.2. Nærmere om serviceeftersynets konklusioner

2.1.2.1. Generelle bemærkninger

I Kammeradvokatens undersøgelse er »én ekspropriationssag« defineret som en ekspropriation fra én ejendom, uanset om ejendommen omfatter flere matrikelnumre, som i tingbogen er noteret som én ejendom. Hvis der er eksproprieret fra flere ejendomme til samme projekt, regnes hver ejendom som én ekspropriationssag.

85 af landets 98 kommuner har besvaret spørgeskemaet om kommunernes praksis. Heraf har 41 kommuner anvendt planlovens § 47, stk. 1, i perioden 2003-2007. Der har således efter det oplyste været udført i alt 106 ekspropriationer. Af de 106 ekspropriationssager har kommunerne i 70 sager eksproprieret til virkeliggørelse af lokalplan og i 19 sager eksproprieret til byudvikling. Det overordnede formål er ikke oplyst i de resterende 17 sager.

Naturklagenævnet har i perioden 2003-2007 realitetsbehandlet 26 klagesager vedrørende planlovens § 47, stk. 1. 13 klagesager er afsluttet uden realitetsbehandling. Nævnet har realitetsbehandlet 8 klagesager om ekspropriation til byudvikling og 18 klagesager om ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan.

Naturklagenævnets afgørelser er i to tilfælde indbragt for domstolene i perioden 2003-2007. Den ene sag blev hævet af sagsøgeren under forberedelsen. I den anden sag frifandt byretten i marts 2008 Naturklagenævnet. Denne dom er under anke. Der er efter det oplyste ikke i perioden 2003-2007 afsagt domme i sager om ekspropriation efter planlovens § 47, stk. 1.

2.1.2.2. Særligt om ekspropriation til byudvikling

Naturklagenævnet har i 2003-2007 realitetsbehandlet 8 klagesager om ekspropriation til byudvikling. I 7 af de 8 sager har Naturklagenævnet ophævet kommunens ekspropriationsbeslutning. Nævnets begrundelse for ophævelsen i disse sager har været,

- at der ikke kunne eksproprieres på grundlag af et ophævet kommuneplantillæg (4 sager, som hænger sammen), og
- at ekspropriationen burde ske på grundlag af en lokalplan og ikke efter reglen om ekspropriation til byudvikling (3 sager).

2.1.2.3. Særligt om ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan

I de 70 sager, hvor kommunerne har eksproprieret til virkeliggørelse af lokalplan, er det specifikke formål oplyst som:

- Bolig i 15 sager,
- erhverv i 10 sager,
- blandet bolig/erhverv i 10 sager,
- vej- og parkeringsanlæg i 10 sager,
- institutioner i 3 sager,
- affalds- og forsyningsanlæg i 2 sager,
- andre formål i 19 sager, og
- i et enkelt tilfælde er det specifikke formål ikke oplyst.

Naturklagenævnet har i 2003-2007 realitetsbehandlet 18 klagesager om ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan. I 3 af de 18 sager, som Naturklagenævnet har realitetsbehandlet, er kommunens ekspropriationsbeslutning helt eller delvist ophævet. Nævnets begrundelse for ophævelsen i disse sager har været,

- at den lokalplanbestemmelse om ejerforhold, der var eksproprieret i henhold til, ikke havde hjemmel i planloven (1 sag),
- at ekspropriationen omfattede et større område end lokalplanen (delvis ophævelse) (1 sag), og
- at en tvangsmæssig afståelse ikke var rimelig i den konkrete situation, idet ejerens interesse i fortsat at kunne anvende arealet i sin landbrugsproduktion ikke burde vige for interessen i at sikre udvidelsesmuligheder for en erhvervsvirksomhed på naboejendommen (1 sag).

2.1.3. Særligt om fastsættelse af erstatningens størrelse

Der blev ikke i forbindelse med Kammeradvokatens rapport taget stilling til den nærmere praksis for erstatningens størrelse. Efter planlovens § 50, stk. 1, skal tvister om erstatningens størrelse ved ekspropriationer efter planloven indbringes for Taksationskommissionen/Overbudskommissionen. Efter plan-